

remansit in terra nostra; adeoque per diluuium videtur dissipatus fuisse.

Replicabis: Multi patres et interpretes censent, aquas diluuii in paradysum non esse illapsas, sed utrinque velut muros stetisse, quemadmodum utrinque constiterunt circa mare Rubrum (quod satis rationabile est, inquit Abulensis); ut videre est in lib. Exodi et alibi.

Accedit etiam ratio congruentiæ ex eo petita, quod Deus virentem olivam, aliasque arborum species tanta cura conservaverit, et per consequens arborem vitæ: atqui illa erat in paradiso; ergo et conservavit paradysum.

R. opinionem illam, cum in sacris paginis fundamentum non habeat, et tantum sit excogitata ad declinandas difficultates quæ aliter complanari possunt, eadem facilitate negari qua asseritur. Deinde obstare videntur isti conservationi textus Scripturæ sacræ prob. II allegati.

Ad rationem autem congruentiæ dico, præterquam quod in similibus stet pro ratione divina voluntas, rationem tamen dari aliquam posse, cur potius alias arborum conservaverit Deus, quam lignum vitæ: quia nempe post peccatum Adæ ad mortem damnatus omnis homo, ab esu ligni vitæ ejusque usu in perpetuum juste prohibitus est.

SOLVUNTUR ARGUMENTA. — Obj. I. Varii auctores sustinent, Henoch et Eliam usu ligni vitæ et aliarum arborum pro lubitu frui, illisque cibis vitam suam prorogare; ergo.

Respondent aliqui, hanc esse meram conjecturam, prætenduntque, nullo cibo aut potu, sed supplente Deo, eorum vitam conservari.

Nos vero negamus suppositum, scilicet quod Henoch et Elias in paradiso vivant adamitico.

Inst. I. Apocal. II, 7 dicitur: *Vincenti dabo edere de ligno vitæ, quod est in paradiso Dei mei*: atqui textus ille juxta S. Irenæum, Papiam, et alios intelligitur de paradiso adamitico, in quem translatus asserunt Henoch et Eliam; ergo.

R. textum illum male explicari de paradiso adamitico, cum de paradiso cœlesti sit intelligendus; sensusque proinde sit: *vincenti* (puta per martyrium, de quo sæpe in Apocalypsi) *dabo edere de ligno vitæ* (seu crucis aut mortis mæ) *quod est* (sive cujus effectus habetur) *in paradiso (utique cœlesti) Dei mei*.

Unde S. Irenæus, Papias, alique qui millenario errore aequaliter delectati fuerunt, nimis crude Apocalypsim explicarunt, et quæ de paradiso cœlesti ibidem dicuntur, de paradiso adamitico intelligere voluerunt; quem proinde etiamnum extare, et usque ad diem iudicii extitutum prætendebant.

Verum cum et alia quædam superaddiderint, quæ Ecclesia jam pridem rejecit, ut quod in paradysum adamiticum, moriente Christo, introductus sit bonus latro, item quod in illo morentur omnes justorum animæ usque ad diem iudicii, item quod post generalem resurrectionem sancti cum Christo in eodem per mille annos omni voluptatum genere sint

fruituri, etc. piaculo non ducunt sibi catholici ab interpretatione illorum sanctorum, jam allegata, recedere.

Inst. II. S. Irenæus addit, se a presbyteris apostolorum auditoribus accepisse ea quæ de raptu Henoch et Eliæ scripserat.

Respondet Viegas in caput XI Apocal. 5. Illi ipsi presbyteri pleraque omnia falsa, et cum divinis Litteris pugnancia tradiderunt, ut vel ipse fatetur Irenæus lib. II cap. XXIX; puta quod Christus in terra vixerit 50 annis, etc. adeoque et eorum auctoritas parum aut nihil urget.

Obj. II. Eccl. XLIX clare dicitur. 16. *Henoch placuit Deo, et translatus est in paradysum, ut det gentibus pœnitentiam*, scilicet in fine mundi; adeoque et ibi usque ad illud tempus permanebit.

Respondent aliqui (quorum opinionem amplexi sunt nonnulli protestantes) per Paradysum ibi intelligi cœlum empyreum, in quod Henoch et Eliam translatos esse prætendunt.

Verum responsio hæc non modicam patitur difficultatem: quia Joan. III 13. dicit Christus: *Nemo ascendit in cœlum, nisi qui descendit de cœlo, Filius hominis, qui est in cœlo*. Quibus significat, nullum hominem fuisse receptum in cœlum, priusquam illud ipse conscenderet. Unde Apocal. III 7 de eo dicitur: *Qui habet clavem David, qui aperit et nemo claudit, claudit et nemo aperit*. Ex quibus iterum colligi videtur, quod primus omnium Christus, et nullus ante ipsum, cœlum aperuerit. Idem tradidisse videtur Apost. ad Ephes. II, 8 et seqq. *Ascendens in altum, captivam duxit captivitatem... Quod autem ascendit, quid est nisi quia et descendit primum in inferiores partes terre? Qui descendit, ipse est qui ascendit super omnes cœlos, ut impleat omnia*; ergo nullus ante Christi ascensionem ascendit super omnes cœlos, nec consequenter ad cœlum empyreum. Hinc et de Christi in cœlum triumphali ascensu dictum esse putant interpretes illud Psal. XXIII, 7: *Attollite portas principes vestras, et elevamini portæ æternales etc.*; ergo ante ingressum Regis gloriæ, Dominique virtutum, portæ cœlestes elevatæ, seu reseratæ non fuerunt.

Simile asserit Apost. ad Heb. IX, 11 et 12 dicens: *Christus assistens pontifex futurorum bonorum, per amplius et perfectius tabernaculum non manufactum... introivit semel in sancta, æterna redemptione inventa*; ergo primus introvit in cœlum, hoc significante Spiritu sancto, nondum propalatam esse sanctorum viam; ut dixerat y. 8.

Nec obstat, quod IV Reg. II, 11, dicatur: *Ascendit Elias per turbinem in cœlum*. Item I Machab. II, 25. *Elias dum zelat zelum legis, receptus est in cœlum*. Nam cum cœlum triplex sit, ipsumque Eliseus ascendentem viderit: non necessario ista de cœlo empyreo, sed potius de cœlo aereo, aut sidereo, intelligenda videntur.

Respondent alii ad objectionem ante positam, textum originalem græcum, quo primum scriptus est

Ecclesiasticus, non exprimere vocem in *Paradysum*: sed simpliciter ita habere: *Henoch placuit Deo et translatus est, ut det gentibus pœnitentiam*; quemadmodum et Moyses simpliciter dicit Gen. V, 24: *Tulit eum Deus*, etc. Verumtamen cum Vulgatæ nostræ auctoritas manutenenda sit, potius respondendum apparet, conformiter ad eam, per Paradysum ibi non necessario intelligi hortum adamiticum, sed locum aliquem voluptuosum aut amœnissimum generice sumptum: neque enim in sacris paginis vox *Paradysus* solum significat hortum adamiticum.

Patet hoc Ecclesiastæ II, ubi dicit Salomon: *Feci mihi hortos et pomaria. LXX autem vertunt paradisos*. Item Ezechielis XXVIII, ad regem Tyri dicitur: *In deliciis paradisi Dei fuisti*. Imo et ipsa conscientia tranquillitas Eccl. XL, 28 appellatur *paradysus benedictionis*.

Nihil igitur vetat quominus per paradysum hic intelligamus locum amœnissimum, verisimilius a terra nostra elevatum, in quem Deus primitus Henoch et postea Eliam transtulit: ubicumque enim Deo libitum fuerit, potest eis quietissimam et jucundissimam vitam suppeditare, quemadmodum voluerit.

Si quis vero præfracte contendat, Ecclesiasticum agere de paradiso adamitico, gratis dari potest, Henoch ante diluuium in illum esse translatum, et tempore diluuii alibi esse positum: neque enim Scriptura asserit quod semper esset mansurus in loco in quem primitus translatus est.

Obj. III. S. P. Aug. lib. de peccato originali contra Pelagium et Cœlestium, cap. XXIII, ita scribit: *Queritur qualis, vel ubi sit paradysus, ubi constituit Deus hominem, quem formavit ex pulvere; cum tamen esse illum paradysum fides christiana non dubitet*. Ergo fide credenda est ejus existentia.

R. negando consequentiam: quomodo enim de fide est juxta Aug. illa quæstio, quæ merito numerari potest inter illas, in quibus (prout immediate ante clare asseruerat) *salva fide, qua Christiani sumus, aut ignoratur quid verum sit, aut sententia definitiva suspenditur, aut aliter quam est, humana et infirma suspitione conjicitur*? Quomodo de fide est quod nusquam ab Ecclesia definitum reperitur? Ad summum ergo sensus verborum S. P. est: *esse illum Paradysum, fides christiana non dubitat*, scilicet fides illorum fidelium, qui paradysum etiamnum existere contendunt, sine periculo amittendæ fidei; cum nec nostra opinio definita sit.

Respondent alii distinguendo consequens hoc modo: Fide credenda est paradisi existentia, quæ fuit in primæva creatione; concedo: quæ moderno tempore est; nego consequentiam. Dicunt ergo S. P. nihil aliud ibi velle, nisi quod paradysus adamiticus fuerit locus corporeus, terrestris et aspectabilis. Quod de fide esse, certo asserendum est contra Origenem et ejus sequaces, qui totum paradysum cum omni ornatu suo non nisi mystice explicabant.

Inst. I. Loco objecto S. P. sicut dixerat, paradysum

existere fides christiana non dubitat, ita ibidem subjungit, Henoch et Eliam non dubitamus, in quibus nati sunt corporibus vivere. Atqui de fide est quod Henoch et Elias adhuc vere vivant: ergo pariter de fide est quod paradysus adhuc existat.

R. distinguendo min. De fide est quod adhuc vivant, in eodem statu in quo vixerunt hic inter mortales; nego: in alio statu, et quidem perfectiori; concedo min. Conformiter distinguo consequens: De fide est quod paradysus existat, in eo statu in quo a Deo conditus est; nego: in alio statu; concedo. Verum hoc nihil urget contra nos: quandoquidem admittamus, paradisi adamitici locum etiamnum existere, sive quæ de eo dicta sunt, per meram allegoriam intelligi non posse; licet amœnitatem ipsius per diluuium periisse existimemus.

Inst. II. S. P. lib. I de Peccat. meritis cap. III censet, Henoch et Eliam versari in illo paradiso, ex quo ejectus est Adam: ergo paradysus cum primæva sua amœnitate adhuc extat.

Prob. ant. Quia ibidem ita scribit: *Ex quo translatus sunt (Henoch et Elias), ita vivunt, ut similem habeant satietatem illis quadraginta diebus, quibus Elias cum calice aquæ et ex collyride panis sine cibo vixit: aut si et his sustentaculis opus est, ita fortasse in paradiso pascuntur, sicut Adam priusquam propter peccatum exinde exire meruisset*.

R. negando ant. nam S. P. tantum procedit ex sententia, quæ suo tempore probabilis erat, et etiamnum a nonnullis sustinetur; ita ut sensus verborum sit hic: Henoch et Elias fortasse pascuntur in paradiso adamitico, quia multi fideles credunt, illam paradysum adhuc existere. Cæterum, an Henoch et Elias sint in paradiso terrestri, an alibi, incertum esse, et salva catholice fidei integritate, disputari posse, admittit S. P. lib. de Peccato orig. supra citato.

Obj. IV. S. Thomas aperte tenet sententiam contrariam: ait enim 1 p. q. 102, a. 1 ad 3 de Paradiso: *Dicendum, quod locus ille seclusus est a nostra habitatione aliquibus impedimentis, vel montium, vel marium, vel alicujus æstuosæ regionis, quæ pertransiri non potest, et ideo scriptores locorum de hoc loco mentionem non fecerunt*. Item ibidem a. 2 ad 3. *Quamvis nunc Henoch et Elias in illo paradiso habitent*. Item 3 p. q. 49, a. 5 ad 2. *Dicendum, quod Elias sublevatus est in cœlum aereum, non autem in cœlum empyreum, qui est locus sanctorum. Et similiter etiam Henoch raptus est in paradysum terrestrem, ubi cum Eliâ simul creditur vivere usque ad adventum Antichristi*.

R. Non adeo ex illis locis apertam esse mentem Doctoris angelici, ut asserit objectio: nam nullo eorum quæstionem nostram tractat ex professo. Atque in primis loco primo inquirat, an paradysus sit locus corporeus. Ut autem id ipsum asserat, supponit conformiter ad aliquos SS. PP. (sed non probat) paradysum existere a nostra habitatione remotum.

Secundo autem loco inquirat, utrum paradysus fuerit locus conveniens habitationi humanæ: cum-

que sibi objecisset quod frustra creasset Deus paradysum, cum post peccatum nullum haberet inhabitantem: primo ostendit hoc esse falsum, cum equidem ex loco illo amœno ostendatur benignitas Dei ad hominem, et quid homo peccando amiserit. Tumque ex superabundanti subjungit verba objecta, et quidem sub hac parthesi, quæ in objectione ommissa est, ut dicitur.

Tertio tandem loco examinat, utrum Christus sua passione aperuerit nobis janua cœli. Cumque sibi objecisset, Eliam ante Christum esse raptum in cœlum, in responsione nobiscum negat suppositum, quod scilicet sit raptus in cœlum empyreum, dicitque esse raptum in cœlum aereum, aut in paradysum terrestrem, scilicet ut dicitur, quia vox creditur non importat ibi nisi fidem humanam: alioquin et hæretici essent tam qui ipsum dicunt raptum in cœlum empyreum, quam qui ipsum collocant in loco distincto a paradiso adamitico; quod est contra S. P. Aug. supra allegatum.

QUESTIO III. — DE FORMATIONE ADAMI ET EVÆ.

Resp. et dico 1. Adam ex pulvere terræ a Deo creatus est, satis verisimiliter extra paradysum, uti docent Tertul. lib. II, cont. Marcionem cap. X, S. Basilius hom. de Paradiso, et Abulensis ac alii. Videtur id colligi ex y. 15, ubi dicitur: *Tulit ergo Dominus Deus hominem, et posuit eum in paradiso voluptatis.* Idem colligitur ex cap. III, 25, ubi dicitur: *Et emisit eum Dominus Deus de paradiso voluptatis, ut operaretur terram, de qua sumptus est.* Adam ergo creatus fuit ex terra, quæ est extra paradysum, ait Pererius. Plura desuper videri possunt apud S. Th. 1, p. q. 102, a. 4.

Tulit autem Dominus Deus hominem, vel interiori monitu docens, quo esset eundem Adamo, scilicet in locum paradysi velut in domicilium ipsi a Deo paratum: vel eo abreptus est spiritu Dei, vel manu ductus ab angelo vices Dei gerente.

Dico 2. Eva formata est in paradiso; idque unanimiter docent interpretes, et satis constat ex y. 21, ubi dicitur, Adamum in paradiso fuisse somno correptum prophætico, dum Deus tulit unam de costis ejus, et formavit ei in mulierem. Ut proinde mirum sit, quod Cajetanus quondam docuerit, illud quod a Moyse narratur de productione Evæ, non sensu naturali et historico, sed metapharico et parabolico intelligendum esse, sed non nisi parabolam esse, similem earum quibus frequenter usum esse Dominum in docendo legimus apud Evangelistas.

Enimvero juxta Cajetanum, uti ex ipso refert Pererius, *principio gravis ille et profundus somnus a Deo immisus Adæ, ex quo formata est Eva, metapharice significat defectum virtutis virilis, ex quo defectu accidit ut generetur femina. Homo enim dormiens semi-homo est, et similiter principium generans mulierem, semi-virile est, quocirca mulier a philosophis nominatur vir læsus et imperfectus. Quoniam autem talis defectus virtutis virilis non est per accidens, respectu naturæ*

universalis, sed est ex intentione divina ad propagandam et conservandam speciem: ideo describitur ille somnus immisus esse a Deo, ut intelligatur Deum esse auctorem deficientium modorum producendi. Ablatio vero costæ ex viro ad formandam mulierem, quatenus costa est os, similitudo est diminutionis roboris ex animo viri ob uxorem. Quatenus autem est costa, similitudinem gerit socialis vitæ inter virum et uxorem degendæ, et quod uxor nec domina nec serva, sed socia et collateralis viri esse debeat. Postremo caro restituta Adamo pro costâ ei detracta, significavit repensationem quæ fit viro, dando ei carnalem generationem et propagationem filiorum loco roboris ei ob conjugium ablati et diminuti. Ita Cajetanus, contra quem dico 5. Id quod narratur de productione mulieris, sensu naturali et historico intelligendum est.

Prob. I. Non est major ratio, cur hujus rei narratio plane historica censeri non debeat quam superiorum rerum quæ a Moyse commemoratæ sunt; ergo hæc verba y. 21. *Inmisit ergo Dominus Deus soporem in Adam, etc.* proprie, non figurate accipienda sunt.

Prob. II, ex Eccli. XVII, 1 et 5, ubi dicitur: *Deus creavit de terra hominem, et secundum imaginem suam fecit illum... creavit ex ipso adjutorium simile sibi.* Item ex Apost. I Corinth. XI, 8. *Non enim vir ex muliere est, sed mulier ex viro.*

Prob. III. Quia contrariam sententiam refellit concors omnium patrum ac theologorum sententia, qui ex Adamo Evam revera formatam constanter docuerunt: hinc S. Hieron. in Comment. Epist. ad Philem. creationem Evæ inter ea dogmata numerat quæ salva in Deum fide negari non possunt. *Credit quispiam, inquit, in conditorem Deum; non potest credere, nisi prius crediderit de sanctis ejus vera esse quæ scripta sunt: Adam a Deo plasmatum, Evam ex costâ illius et latere fabricatam etc.*

Hieron. consonat S. P. Aug. lib. XXII de Civit. Dei, cap. XVII, ita scribens: *Ut enim in exordio generis humani de latere viri dormientis costâ detracta femina fieret, Christus et Ecclesiam tali facto jam tunc prophetari oportebat: sopor quippe ille viri mors erat Christi, cujus exanimis in cruce pendens latus lancea perforatum est, atque inde sanguis et aqua profuit: quæ sacramenta esse novimus quibus ædificatur Ecclesia. Nam hoc etiam verbo Scriptura usa est, ubi non legitur formavit aut finxit, sed ædificavit eam in mulierem. Unde et Apostolus ædificationem dicit corporis Christi, quod est Ecclesia. Creatura est ergo Dei femina, sicut vir: sed et ut de viro fieret, unitas commendata; ut autem illo modo fieret, Christus, ut dictum est, et Ecclesia figurata est.*

Prob. IV. Contrariam Cajetani opinionem refellit communis Ecclesiæ catholicæ, populique Christiani sensus et judicium. Si enim Origenem tam graviter SS. PP., Epiphanius præsertim in ep. ad Joan. Jeros., et Hieron. in epist. ad Pamach. reprehenderunt, quia tria prima Genesios capita non historice, sed allegorice interpretatus fuerat; si id inter causas da-

mnationis ejus quinta Synodus œcumenica non siluit: longe minus excusandus est Cajetanus, qui mosaicam narrationem totam ad parabolicum sensum hoc loco detorsit.

Obj. I. Fabulosa videntur quæ de mulieris productione hic narrantur. Quæ enim ratione Deus dixisse fertur: *Non bonum est hominem esse solum, faciamus ei adjutricem similem ipsi?* Quæ nihil quidem eum adjuvat, sed deceptit, eaque ipsi sibi que, ut paradysi delicias in perpetuum amitterent, causa extitit.

R. Cum S. Cyrillo, lib. III cont. Julianum, mulierem factam fuisse in adjutorium viro ad procreationem liberorum, non ut in partem consiliorum veniret. Nec immutabilem naturam factam, sed liberi arbitrii, ad bonum malumque versatilis. Unde non mirum quod ipsa peccaverit, et virum ad peccatum pellexerit.

Obj. II cum Cajetano: Simul a Deo creati sunt Adam et Eva, idque ex cap. I Gen. satis erui videtur, ubi narratur, dixisse Deum: *Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram.* Et mox subjungit Moyses: *Masculum et feminam fecit eos.* Ergo non potest dici quod ea, quæ hic narratur de mulieris productione ex costâ Adami, sint intelligenda in sensu naturali et historico.

R. Præterquam quod illud argumentum supra, Q. 5 ad cap. I, præoccupatum sit, distinguendo ant. Adam et Eva sunt simul creati, id est eodem temporis puncto; nego: sunt simul creati, id est eodem die, sexto scilicet, divini opificii; concedo ant. et ad prob. dico quod, cum Moyses eo loco sextæ diei opera commemoret, strictim et compendiarie narratione creationem viri et femine complexus sit, ut ad opus illius diei pertinentem. Absoluta vero operum omnium, quæ a Deo sex illis diebus condita sunt, expositione, cap. II resumit historiam productionis viri et femine, quam distinctius et enucleatius explicat, declarans quam diverso modo corpus utriusque compactum sit, viri scilicet ex pulvere terræ, mulieris ex costâ viri.

Adamum certe et Evam simul creatos non fuisse, sed primo Adamum, deinde Evam, expresse tradit Apost. I ad Timoth. II, 15. *Adam enim primus formatus est, deinde Eva.*

Obj. III. Hic y. 22 dicitur: *Et adduxit eam (Evam) ad Adam.* At si vere mulier ex viro formata fuisset, juxta illum fuisset, nec ex alio loco fuisset ad eum adducta.

R. Deum ex costâ Adamo dormienti detracta, corpus mulieris formare potuisse ubi ipsi placuit. Videtur autem costam illam in mulierem ædificasse, loco paululum ab Adamo dormiente remoto, ad quem deinde ipsam mulierem adduxit: eique tradidit in sociam et conjugem, ut idem esset primarum conciliator nuptiarum, qui matrimonii institutor, et viri mulierisque conditor.

Obj. IV. Aut illa costâ unde formata est Eva, erat ex necessariis costis Adami, aut erat ei superflua. Si

primum dicatur, sequitur quod, ea sublata, mutilus et mancus extiterit Adam; si secundum, sequitur quod ante detractorem istius costæ, Adam fuerit deformis atque monstrosus. Atqui utraque sequela est absurda: ergo.

R. Costam illam Adamo, ut singulari homini, fuisse superfluum, utpote quæ ad corporis ejus integritatem minime pertineret; sed necessariam ipsi fuisse, ut principio totius generis humani, et quatenus ex ipso secundum Dei decreta formari debebat Eva. Sicut semen ad perfectionem generantis pertinet, non prout individuum quoddam est, sed quatenus speciei propagandæ capax. Ita respondet S. Th. 1 p. q. 92, art. 3, ad 2.

Porro licet costâ illa Adamo, ut particulari personæ, supervacanea esset; non propterea monstrosus erat ejus corpus, quia cum cæteris costis ita cohaerebat, ut nulla deformitas, nullus nævus in Adami corpore inde oriretur; nec errore naturæ, sed Auctoris ejus consilio cæteris adjuncta fuerat, ut ædificando mulieris corpori materiam præberet. Ea porro detracta, mutilus et mancus non fuit Adam, cum ad integritatem corporis ejus non pertineret, et Deus locum, unde fuerat detracta, carne repleverit, ut dicitur y. 21: *Tulit unam de costis ejus, et replevit carnem pro ea.*

Obj. V. Costâ illa ex Adami corpore detrahi non potuit, nisi cum maximo dolore: atqui talis dolor, utpote pœnalis, non potuit esse in statu innocentie; ergo, etc.

R. Negando maj. siquidem Deus istum dolorem variis modis impedire potuit. Et primo quidem potuit id fieri propter profundissimam vim istius soporis, hebetantis et obstupescientis sensum: videmus enim lethargo vehementer oppressos, usque eo carere sensu tactus, ut nec verbera nec vulnera sentiant. Admiratione dignum est quod scribit S. P. Aug. lib. XIV de Civ. Dei, cap. XXIV, de presbytero quodam, cui nomen Restitutus, qui, quando ei placebat, ita se auferebat a sensibus, ut et sine ullo doloris sensu ustionem toleraret. Sane Apost. II Corinth. XII, in illo suo admirabili raptu, adeo fuit ab omni sensu abstractus, ut postea nesciret, utrum id temporis fuisset in corpore, an extra corpus.

Altero modo potuit fieri, ut detractio costæ nil doloris inferret Adamo, Deo scilicet vim sentiendi Adæ, quæ consistit in sensu tactus, suspendente et concursu suum in ordine ad istam sensationem subtrahente; quemadmodum et postea fecit in fornace Babylonica, Danielis III.

Quod vero femina Adamo ex ejus latere facta est, etiam hinc satis significatum est, quam cara mariti et uxoris debeat esse conjunctio, ait S. P. Aug. lib. XII de Civ. Dei, cap. XXVI. Non autem facta est ex capite, ne dominetur; nec ex pedibus, ne serviret; ut observat D. Th. 1 p. q. 92, art. 3.